

SỰ TÍCH CÂY NÊU NGÀY TẾT

Cây nêu trong dịp Tết Nguyên đán từ lâu đã trở thành một hình ảnh quen thuộc trong năm mới đối với người Việt. Thế nhưng vẫn còn nhiều người băn khoăn không biết tục dựng cây nêu ngày Tết hình thành như thế nào và có ý nghĩa gì trong những ngày xuân về Tết đến.

Cây nêu ngày Tết là cây gì?

Cứ mỗi dịp Tết đến bên cạnh việc dọn dẹp tổng vệ sinh nhà cửa và trang hoàng lại ngôi nhà. Nhiều gia đình Việt Nam (người Kinh và đồng bào dân tộc thiểu số) sẽ chuẩn bị một cây cao dựng trước sân nhà.

Tùy vào quan niệm và phong tục của từng vùng miền; người ta sẽ treo những vật dụng khác nhau. Nhưng mục đích chung là để ngăn không cho ma quỷ tới nhà. Chúng được gọi là cây nêu ngày Tết.

Cây nêu ngày Tết thường làm bằng cây tre hoặc trúc, bương được nhặt sạch lá và có độ dài khoảng 5–6 mét.

Sự tích về cây nêu ngày Tết

Cách đây từ rất lâu dựng cây nêu ngày Tết được xem là một trong các bước đón Tết đầy đủ nhất của dân ta. Lý giải cho tục trồng nêu ngày Tết, người người truyền tai nhau sự tích cây nêu. Trải qua nhiều thế hệ; đến ngày nay, sự tích cây nêu vẫn là câu chuyện được nhiều người ghi nhớ.

Chuyện kể rằng ngày xưa, vùng lãnh thổ của Người bị Quỷ chiếm lấy. Người phải làm thuê trên phần đất của Quỷ. Sau mỗi vụ mùa, bao nhiêu hoa màu thu hoạch phần lớn đều phải nộp cho Quỷ.

Quỷ “được nước lấn tới”, ra điều kiện rằng mình có quyền “ăn ngọn cho gốc”. Quá khổ sở nên Người đi tìm Đức Phật để cầu cứu. Phật bảo Người đừng trồng lúa nữa mà hãy đổi sang trồng khoai. Vì trồng khoai, con người ăn được “gốc” là củ, còn phần “ngọn” thì mang đi cống nạp cho Quỷ.

Nhận về những “ngọn” là “ngọn”, Quý tức giận đòi lại yêu cầu “ăn gốc cho ngọn”. Phật bảo Người chuyên sang trồng lúa. Quý tức giận nên đòi ăn “cả gốc lẫn ngọn”. Lúc này, Phật trao cho Người hạt giống trồng bắp để Người nhận được quả bắp; “cả gốc lẫn ngọn” phần Quý.

Từ đó, hằng năm, cứ vào dịp Tết, để Quý không bèn mảng tới nơi ở của mình; nhiều người đã dựng nên cây nêu. Trên cây nêu có buộc nhiều thứ như ống sáo, chuông gió, những thanh kim loại...

Đề khi có gió thổi đến; những vật treo trên ngọn cây cao va chạm vào nhau và tạo ra tiếng leng keng. Âm thanh này ám hiệu cho Quý biết rằng nơi đây có Người cư ngụ; Quý không được đến quấy nhiễu.

Cây nêu ngày tết có ý nghĩa gì?

Sự tích cây nêu cũng đã giải thích được phần nào ý nghĩa cây nêu ngày Tết đối với mọi người. Ban đầu cây nêu được dựng nên nhằm xua đuổi ma quỷ. Tuy nhiên, theo thời gian, ý nghĩa cây nêu ngày Tết không chỉ có thế.

Cây nêu ngày Tết còn là biểu tượng cho sự may mắn, tín ngưỡng thờ phụng thần linh. Điều này được minh chứng qua sự phong phú của các vật dụng được treo lên cây nêu qua thời gian. Người ta tin rằng khi làm vậy, cây nêu sẽ trở thành cầu nối giữa vũ trụ với đất trời.

Thông thường, các vật dụng được treo trên cây nêu dựa vào quan niệm: trên là cây tre, long tằm. Cây tre tượng trưng cho vật dương, long tằm có hình tròn biểu tượng cho vật âm. Long tằm gồm 5 con cá chép với các màu khác nhau biểu trưng cho ngũ hành (vàng, trắng, đen, xanh, đỏ).

Trên ngọn nêu cũng sẽ có những vật khác được treo kèm như giỏ đựng hạt (sau khi hạ nêu sẽ mang hạt đi gieo trồng); sời bắt cá đựng cây gai (trừ tà ma, xua đi xui xẻo).

Ngoài các vật dụng này, người ta cũng thường treo dải lụa viết những lời ước nguyện của mình. Tuy nhiên, các vật dụng treo trên ngọn nêu mỗi vùng sẽ khác nhau theo quan niệm, tập quán.

Ở một số nơi của đồng bào dân tộc thiểu số; cây nêu được xem là tiêu điểm kết nối cộng đồng. Khi cây nêu được dựng lên, những hoạt động bình thường sẽ được “nghỉ ngơi”.

Điều này được tin rằng sẽ tạo ra sự cân bằng trong sự vận hành giữa năm cũ và năm mới. Lúc này, mọi người sẽ vui chơi, sinh hoạt cộng đồng cùng nhau. Những nỗi lo, ưu phiền

của năm cũ được quên đi. Mọi niềm vui của năm mới được mọi người hân hoan đón nhận.

Cách dựng cây nêu ngày Tết

Hiện nay, tục trồng cây nêu ngày Tết không còn phổ biến như trước. Thay vào đó, người ta thường chú tâm chung các loại cây, loại hoa thông dụng vào ngày Tết. Cùng bTasker tìm hiểu cách dựng cây nêu ngày Tết với các bước đơn giản sau đây:

Chuẩn bị vật liệu làm cây nêu

–Cây dùng làm cây nêu nên là những cây tre già, cao, to, thẳng, có các lóng tre đều nhau. Hãy đẽ gọt các phần cành lá và gốc; giữ lại chùm lá tươi ở đầu ngọn tre.

–Dây thừng với độ dài phù hợp với chiều cao của cây. Dây này cần đủ độ dài và độ bền để cột giữ cây nêu.

–Cọc tre hoặc cọc sắt để giữ vững chân cây nêu.

Vật dụng trang trí cây nêu

Như đã nói, các vật dụng trang trí cây nêu ngày nay phụ thuộc vào quan niệm và tập tục của mỗi địa phương. Thế nên những vật dụng được treo trên cây nêu ngày Tết hiện nay không còn quy chuẩn nhất định nữa.

Nếu chưa biết cách dựng cây nêu ngày Tết có những vật nào được treo lên; bạn có thể tham khảo một vài gợi ý dưới đây:

–**Cờ hội** vương cờ lớn hoặc cờ Tổ quốc treo bên dưới chùm lá tre (phần ngọn)

–**Lồng đèn** trang trí trên ngọn cây để tạo màu sắc. Cũng có nơi quan niệm rằng lồng đèn sáng trong đêm sẽ chỉ đường cho tổ tiên biết đường về ăn Tết với con cháu.

–**Lá phướn giấy hoặc vải màu đỏ**. Trên lá phướn có thể có nội dung là câu chữ chúc mừng năm mới hoặc mong ước của bạn trong năm nay. Lá phướn sẽ được treo cùng vị trí cờ buông xuống bên dưới.

–**Vật dụng tạo âm thanh**: bạn có thể dùng chuông gió thay cho chuông đất (loại chuông người xưa thường dùng)

–**Vật mang ý nghĩa tín ngưỡng**: một nhánh lá đa, lá dứa hay nhánh xương rồng, hoặc một giỏ nhỏ bằng tre đan; bên trong bỏ các loại vàng mã, gạo, muối, trầu cau...

Trang trí xung quanh gốc nêu

–*Câu đối Xuân*, hình ảnh bánh trái ngày tết.

–*Bột vôi* màu trắng rắc dưới đất tạo thành vòng tròn hoặc hình cánh cung quanh gốc; mũi tên hướng ra phía cổng.

–Nếu có không gian; bạn có thể kết hợp trang trí liên đối, hoa – cây cảnh, cờ phướn để tạo cảnh quan cho khu vực.

Cây nêu ngày Tết được hạ vào thời điểm nào?

Sau khi hoàn thành xong cây nêu; bạn dựng đứng cây trước sân nhà vào ngày 23 tháng Chạp âm lịch, là ngày Táo quân châu Trời.

Cây nêu thường được dựng vào ngày Táo quân về trời. Vì nhiều người cho rằng từ ngày này đến Giao thừa; trong nhà vắng mặt Táo Quân sẽ khiến ma quỷ nhân cơ hội vào nhà quấy nhiễu.

Do đó mà thời gian trồng cây nêu để xua đi ma quỷ và những điều xui xẻo là từ 23 tháng Chạp. Đến hết mùng 7 tháng Giêng thì cây nêu được hạ xuống.

Ngoài ra, để “chắc chắn” hơn, bên dưới gốc cây, bạn có thể rắc bột vôi trắng tạo thành vòng tròn hoặc rắc hình cánh cung, mũi tên hướng ra phía cổng để xua đuổi tà ma.

Hiện nay tục trồng cây nêu ngày Tết không còn phổ biến và chỉ còn một số vùng duy trì tập tục này. Tuy nhiên, tục trồng cây nêu vẫn luôn là một nét đẹp văn hóa không thể nào bị lãng quên của người Việt. Tết này, nếu bạn định trồng cây nêu, thử tham khảo cách làm cây nêu ngày Tết trong bài viết nhé!

Ngọc Mỹ

Nguồn: <https://blog.btaskee.com/y-nghia-cay-neu-ngay-tet-nguyen-dan>

Nguồn: Internet eMail by *bkt* sưu tầm & trình bày

Đăng ngày Chúa Nhật, January 1, 2023
Ban Kỹ Thuật Khóa 10A-72/SQTĐ/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH